

Geleerde lessen over daklozenopvang tijdens de uitbraakfase van Corona

Algemeen: Zorg voor maatwerk. Kijk wat in de regio nodig is en maak dit mogelijk. Het is niet altijd nodig overal in het land dezelfde maatregelen te treffen. Op deze manier kom je tot intelligente ingrepen.

1,5 meter norm: In vrijwel alle gemeenten is de opvang direct ingericht volgens de 1,5 meter norm. Hiervoor is in veel gevallen gebruik gemaakt van extra opvanglocaties, omdat er in de gebruikelijke locaties niet genoeg ruimte was. Er zijn enkele signalen van gemeenten die grote opvanglocaties hebben gebruikt (o.a. gymzalen), waarbij de 1,5 m norm in de praktijk lastig te realiseren was. Het is aan te bevelen bij een eventuele nieuwe uitbraak zoveel mogelijk gebruik te maken van kleinschalige opvang. Doordat gemeenten op dit moment bezig zijn met het inrichten van duurzame opvanglocaties waar bovendien 1,5 m afstand gehouden kan worden, verwachten we dat gemeenten bij een eventuele tweede golf goed zicht hebben op geschikte locaties en dat zij snel kunnen opschalen als dat nodig is.

Andere aanbeveling is om nu - als gemeenten en aanbieders - al 'principeafspraken' te maken met organisaties die eventueel snel extra opvang zouden kunnen bieden. Denk aan organisaties in de evenementensector, hotelketens en de sportsector. De afspraak zou moeten zijn dat partijen de intentie hebben met elkaar samen te werken en snel extra plekken beschikbaar stellen indien een tweede golf of andere uitbraak zich voordoet.

Quarantaine plekken: De meeste gemeenten hebben, vaak in samenwerking met andere zorginstellingen, (preventieve) quarantaineplekken ingericht voor de opvang van (mogelijk) besmette daklozen. Het is wenselijk dat deze plekken langdurig beschikbaar blijven of dat tot snelle inrichting van deze quarantaineplekken kan worden overgegaan.

Persoonlijke beschermingsmaatregelen: Net als in veel andere zorgsectoren was in het begin van de crisis een groot tekort aan PBM in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Daar kwam bij dat niet altijd duidelijk was welke (zorg)handelingen plaatsvinden in instellingen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang en welke risico's medewerkers (kunnen) lopen vanwege de kwetsbaarheid van de doelgroep. De sector werd mede daardoor aanvankelijk niet genoemd op prioriteringslijsten van het ministerie. Nu vooralsnog voldoende PBM beschikbaar zijn in Nederland is het vooral belangrijk 1 richtlijn te hebben voor ambulante en residentiële hulp in plaats van een richtlijn per sector. Tevens is het noodzakelijk om bij de verdeling van PBM vooral te kijken naar de handelingen die gedaan worden en risico's voor medewerkers dan naar de sectoren waarin deze handelingen plaatsvinden.

Testcapaciteit: Hier geldt hetzelfde als de PBM. Aanvullend geldt dat het in daklozeninstellingen goed is om afspraken te maken met de GGD/Huisarts/Straatdokter om 'hoestspreekuren' in te richten in de opvanginstellingen zelf, zodat daklozen laagdrempelig getest kunnen worden.

Dagopvang: De meeste gemeenten hebben extra mogelijkheden gecreëerd waar daklozen overdag terecht konden voor hun sanitaire behoeften en een maaltijd. Sommige gemeenten hebben de crisis aangegrepen om versneld om te bouwen naar 24-uursopvang op de bestaande locaties, zodat geen extra locaties aangewend hoefden te worden. Nu duidelijk is dat het virus in de buitenlucht minder besmettelijk is, vervalt de noodzaak om zoveel mogelijk binnen te blijven voor dak- en thuisloze mensen. Het is wel van belang dat er bij een eventuele tweede golf wederom voldoende mogelijkheden zijn voor dak- en thuisloze mensen om (af en toe) binnen te zijn voor sanitaire behoeften, een maaltijd, het opladen van hun mobiel en sociaal contact. Als er sprake is van sluiting van algemene voorzieningen dan moet een alternatieve locatie voor deze doeleinden beschikbaar zijn.

Dagbesteding: Veel dagbestedingsactiviteiten en andere mogelijkheden voor sociale activiteiten werden aan het begin van de crisis gesloten vanwege het verbod op samenkomsten, het tekort aan personeel/vrijwilligers en/of ruimtegebrek. Voor veel cliënten in mo/bw viel daardoor veel structuur weg. Het hebben van een dagelijkse structuur en onderhouden van sociale contacten is met name voor deze doelgroep van belang. Een aantal dagbestedingslocaties vond snel creatieve vormen om toch contact te houden met cliënten of meer maatwerk te leveren. Bij een eventuele 2^e golf moet voorkomen worden dat de dagbestedingsactiviteiten massaal wegvallen en moet dus direct gezocht worden naar creatieve manieren om mensen te blijven zien en structuur te bieden.

Besmettingsrisico's: Uit een eerste inventarisatie van de Nederlandse Straatdokers Groep blijkt dat het aantal besmettingen onder dak- en thuisloze mensen in de periode maart-juni lager ligt dan verwacht. Het gaat om enkele tientallen besmettingen in heel Nederland. Er zijn geen uitbraken binnen opvanginstellingen geconstateerd. Tenminste tot eind 2020 zullen de ontwikkelingen onder de daklozenpopulatie worden gemonitord door de Nederlandse Straatdokers Groep en zullen de uitkomsten – waar behulpzaam – worden gedeeld met gemeenten en aanbieders.

Checklist voor gemeenten

- Basisregels om verspreiding tegen te gaan hanteren in de opvang: 1,5 m afstand tussen de bedden, voldoende mogelijkheden voor sanitaire voorzieningen/handen wassen, etc.
- Voldoende quarantaine plekken inrichten.
- Zorg dat je met de aanbieders in de regio een (standaard) draaiboek heb gemaakt dat ingezet kan worden bij een virusuitbraak.
- Voor draaiboeken van andere gemeenten, zie: xxx [PM, opgevraagd in uitvraag straatdokers]